

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC

Ústav společenských a právních věd

Adam Darat

Analýza volební podpory TOP 09 v krajských volbách 2012

(Případová studie Olomouckého kraje)

Analysis of the TOP 09 Electoral Support in the Regional Elections

2012 (Case Study of the Olomouc Region)

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené informační zdroje. Prohlašuji, že odevzdaná tištěná verze bakalářské práce se shoduje s elektronickou verzí vloženou do IS/STAG.

V Olomouci dne 29. 3. 2014

.....

Adam Darat

Děkuji Doc. Mgr. Pavlu Šaradínovi, Ph.D. za cenné rady při vedení této práce.

Obsah:

Obsah:	4
Úvod:	6
1 Vznik krajské samosprávy v České republice:	8
1.1 Krajská samospráva:	9
2 D'Hondtův volební systém:	10
3 Olomoucký kraj:	12
3.1 Krajské volby v Olomouckém kraji:	12
3.1.1 Krajské volby v Olomouckém kraji 2000:	12
3.1.2 Krajské volby v Olomouckém kraji 2004:	14
3.1.3 Krajské volby v Olomouckém kraji 2008:	15
3.1.4 Krajské volby v Olomouckém kraji 2012:	17
4 TOP 09:	19
4.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2010:	21
4.1.1 Volební program TOP 09 do Poslanecké sněmovny:	21
4.1.2 Kandidátní listina TOP 09 při volbách do Poslanecké sněmovny 2010(výběr kandidátů):	22
4.2 TOP 09 v krajských volbách 2012:	25
4.2.1 Celostátní volební program:	27
4.3 TOP 09 v krajských volbách v Olomouckém kraji:	28
4.3.1 Lídr TOP 09 – Bořivoj Šarapatka:	29
4.3.2 Volební program TOP 09 do krajských voleb 2012:	31
4.3.3 Volební kampaň TOP 09:	32
5 Situace po krajských volbách 2012:	33
5.1 Krajská rada:	34
5.1.1 Kompetence a zodpovědnost jednotlivých uvolněných členů rady:	34
5.2 Zvolení kandidáti do zastupitelstva za TOP 09:	35
5.3 Důvody neúspěchu TOP 09 v krajských volbách:	36
Závěr:	37
Anotace	38
Seznam obrázků	39
Seznam tabulek	40

Seznam grafů	41
Seznam použité literatury	42

Úvod:

Po pádu „komunismu“ v českých byla mezi občany i politiky touha po změně. Tato touha se týkala i územní samosprávy, kdy se především chtělo decentralizovat vedení státu, tedy zvýšit pravomoci a možnosti menším územním celkům. Decentralizace se pak stala vděčným tématem té, či oné strany a trvalo dalších osm let, než se politické strany dohodly a umožnily vznik čtrnácti krajům.

Krajské volby jsou v České republice poměrně mladou disciplínou, a oproti volbám do Poslanecké sněmovny, by se mohlo zdát, že i méně důležitými. Mezi voliči se netěší značné účasti. Volič může nabízenou realitu vnímat tak, že krajská zřízení mají příliš málo pravomocí a možností na to, aby mohli zastoupit stát na území kraje, a jsou příliš „daleko“ od občana tam, kde působí obecní zastupitelstvo. Nicméně i tak se jedná o velkou možnost občana ovlivnit dění nejen kolem sebe, ve vlastním městě, nýbrž i v celém kraji.

Ještě zdánlivě mladší by se mohla jevit politická strana TOP 09, jejichž počátky datujeme v roce 2009. Hlavní postavy strany, Karel Schwarzenberg a Miroslav Kalousek, však jsou dlouholetí politici či státníci. TOP 09 se na politickém nebi pohybuje vpravo a její nejpřirozenější partneři by měly být pravicové strany jako Občanská demokratická strana. Do voleb vstupuje společně se Starosty. Během svého krátkého působení si však získala přízeň voličů, což straně umožnilo stát se jednou z vládních stran po volbách v roce 2010.

Cílem této práce je poskytnout čtenáři informaci o krajských volbách v České republice, zejména pak těch, které se uskutečnily v roce 2012 v Olomouckém kraji. V první části se budu věnovat vzniku územní samosprávy, jakým způsobem jsou přepočítávány hlasy na mandáty a představím Olomoucký kraj. Dále se budu věnovat jednotlivým krajským volbám a volební podpoře politickým stranám a v poslední části se zaměřím na TOP 09, její podpoře voličů jak v parlamentních tak krajských volbách, představím lídra i kandidátku strany v Olomouckém kraji a zaměřím se na důvody neúspěchu v krajských volbách.

Hlavní metodou, kterou použiji ve své práci je komparace, kterou bude možno vidět na jednotlivých grafech či tabulkách. Další používanou metodou je analýza, používaná hlavně u popisu výsledků voleb.

1 Vznik krajské samosprávy v České republice:

Krajské samosprávy neměly v České republice velkou tradici, a tudíž nebylo z čeho vycházet. Tato nezkušenost byla způsobena i dlouhým působením komunistické strany v České Republice mezi léty 1948–1989, kdy decentralizace státní moci byla brána jako přílišná demokratizace systému. Proto se téma decentralizace stalo oblíbeným politickým tématem postkomunistického období. Decentralizace však měla i své odpůrce, kteří se obávali dezintegračních sil, posílených požadavky Slovenska o zvýšení své autonomie, vyústěných v rozpad Československa na začátku roku 1993. Nicméně na decentralizaci působily nejen tlaky z domácího prostředí, ale také z Evropy, spojené s případným vstupem do Evropské unie, která vyžaduje implementaci její legislativy a to i s požadavky na regionální politiku.¹

Přes požadavky Evropské Unie na vytvoření regionální správní struktury nijak nedefinuje jednotný model a nechává tuto otázku plně v rámci jednotlivých států. Kvůli rozdělení Československa byly obavy pro regionální rozdělení na Čechy a Moravu, aby nedošlo k další dezintegraci. Debata o decentralizaci se proto nejdříve vedla o tom, kolik bude krajů a jaké budou mít hranice a až později o otázce jejich pravomocí a způsobu volby krajských zastupitelů.²

Decentralizace státní moci a její převedení na nižší územní celky měla mezi občany velkou podporu a to díky přiblížení vlády lidem. Avšak politické strany sledovaly z velké části jen své záměry. Největší skeptikem mezi politickými stranami byla Občanská demokratická strana v čele se svým předsedou vlády Václavem Klausem. ODS měla názor, že centralizovaná vláda bude schopnější provést nutné transformační reformy a decentralizace by tyto kroky jen zpomalila a přinesla spoustu další byrokracie, a proto s přípravou decentralizace nijak nespíchala. Zbývající dva subjekty ve vládní koalici Občanská demokratická aliance a Křesťanští demokraté decentralizaci podporovali. Opozice také nebyla sjednocená ve svém názoru a podporu měla hlavně u Sociální demokracie. Komunistická strana Čech a Moravy s přenesením moci na menší územní celky nesouhlasila. Debata se nakonec vedla hlavně o počtu jednotlivých krajů. Nižší počet krajů a tím tedy větší znamenaly větší politickou moc.

¹ Srov. Baun, M., aj., *Politologica* 3, s. 130

² Tamtéž

Naopak vyšší počet krajů zaručoval více politických postů. Tyto debaty přes různé možné scénáře dospěly až do konečného modelu, který známe z dneška. V říjnu roku 1997 se vládní strany společně se Sociálními demokraty dohodli na rozdělení samosprávy na čtrnáct územních celků s vlastním voleným shromážděním.³

První volby do krajských zastupitelstev se uskutečnily v listopadu 2000. Zastupitelstva si poté zvolila své hejtmany, rady a další orgány.⁴

1.1 Krajská samospráva:

Dle zákona č. 129/2000 sb., o krajích (krajské zřízení) ze dne 12. dubna 2000 je kraj územním společenstvím občanů s právem na samosprávu. Kraj hospodaří se svým majetkem a příjmy dle zákona z vlastního rozpočtu tak, aby zajistil rozvoj svého území a uspokojil požadavky občanů.⁵

Nejvyšším orgánem je zastupitelstvo kraje. Jeho členové jsou voleni v tajných volbách. Hlasy jsou pak přepočteny na základě D'Hondtova systému. Počet zastupitelů je závislý na počtu obyvatel v daném kraji a může jich být 45 při počtu obyvatel nepřevyšující 600 000, při počtu obyvatel nad 900 000 pak 65 zastupitelů a mezi jmenovanými hranicemi pak 55 členů zastupitelstva, kam spadá i Olomoucký kraj. Do kompetencí kraje mimo jiné spadá: volba hejtmána, překládat návrhy zákonů poslanecké sněmovny, schvalovat rozpočet kraje, volit radu kraj.⁶

V čele kraje a jeho zástupce navenek je hejtman, který je volen zastupitelstvem. Hejtman však není statutárním orgánem a nemůže tedy svévolně učinit jakékoliv rozhodnutí, které vyžaduje schválení radou či zastupitelstvem. Takto přijatý úkon by byl považován za neplatný. Hejtman spolupracuje se svými náměstkyněmi, které mu zvolí zastupitelstvo kraje. Mezi kompetence hejtmána mimo jiné patří: podepisování právních předpisů kraje, jmenování a odvolávání (se souhlasem ministra vnitra) ředitele

³ Srov. Baun, M., *Politologica 3*, s. 134

⁴ Srov. Hledíková, Z., aj., *Dějiny správy v Českých zemích od počátků až po současnost*, s.483

⁵ Česká republika. Zákon o krajích (krajské zřízení). In: *129/2000*. 2000, 1765.

⁶ Tamtéž

krajského úřadu, odpovědnost za informovanost občanů, svolávání a řízení jednání zastupitelstva a rady.⁷

Dalším orgánem je rada kraje, která je volena zastupitelstvem. Rada může rozhodovat v samostatné působnosti kromě těch, které jsou výlučně vyhrazeny pro zastupitelstvo. Pokud je v zákoně o krajích uvedeno, že rozhodování je určeno pro radu, pak je rozhodování určeno výlučně jí. Mezi kompetence rady kraje mimo jiné patří: příprava návrhů pro jednání zastupitelstva, zabezpečení hospodaření kraje dle schváleného rozpočtu, jmenování a odvolávání vedoucích odborů na návrh ředitele kraje.⁸

V čele krajského úřadu sedí jeho ředitel, který je jmenován hejtmanem se souhlasem ministra vnitra. Ředitel spravuje krajský úřad a je zodpovědný svému hejtmanovi. Ředitel se dále může účastnit jednání zastupitelstva či kraje, nicméně zde ale má jen poradní hlas. Mezi jeho kompetence mimo jiné patří: stanovení platů zaměstnanců krajského úřadu podle stanovených předpisů, plnění úkolů, které mu uložilo zastupitelstvo či rada.⁹

Krajské zastupitelstvo si může zřídit i jednotlivé výbory, které mu pomáhají ve výkonu své funkce. Nicméně výbory: kontrolní, finanční, pro vzdělání, výchovu a mládež jsou povinné. Členové těchto výborů jsou voleni zastupitelstvem a v jeho čele stojí vždy člen zastupitelstva. Minimální počet členu jsou tři a jejich počet musí být vždy lichý.¹⁰

2 D'Hondtův volební systém:

Uvedeným systémem se v České republice přepočítávají hlasy odevzdané občany do Poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu a do krajských zastupitelstev. Metoda spočívá v tom, že se počet hlasů dělí řadou čísel 1,2,3,4, atd. Nicméně je tato metoda u krajských voleb modifikována a to tak, že se dělí řadou čísel 1.42, 2, 3, 4 atd. Pokud chce strana získat mandát, musí splnit další kritérium získat 5 procent hlasů. Vlastní

⁷ Česká republika. Zákon o krajích (krajské zřízení). In: 129/2000. 2000, 1765.

⁸ Česká republika. Zákon o krajích (krajské zřízení). In: 129/2000. 2000, 1765.

⁹ Tamtéž

¹⁰ Srov. Koudelka, Z., *Samospráva*, s. 322.

kandidátku mohou sestavit pouze politické strany, hnutí a jejich koalice. Volit pak může každý občan z daného kraje starší 18 let a může přidělit až čtyři preferenční hlasy. Pokud kandidát získá více jak 10 % oproti průměrnému počtu na kandidáta, posune se tak na první místo kandidátky.^{11 12}

Tab. 1 Přepočítání hlasů dle D'Hondtovy metody. (vlastní zpracování)

	Strana 1	Strana 2	Strana 3
Počet Hlasů	40 000	30 000	20 000
Řada dělitelů			
1,42	28 169	21 127	14 085
2	20 000	15 000	10 000
3	13 333	10 000	6 667
4	10 000	7 500	5 000
5	8 000	6 000	4 000
6	6 667	5 000	3 333
7	5 714	4 286	2 857
8	5 000	3 750	2 500
9	4 444	3 333	2 222
10	4 000	3 000	2 000
11	3 636	2 727	1 818
12	3 333	2 500	1 667
13	3 077	2 308	1 538
14	2 857	2 143	1 429
15	2 667	2 000	1 333
16	2 500	1 875	1 250
17	2 353	1 765	1 176
18	2 222	1 667	1 111
19	2 105	1 579	1 053
20	2 000	1 500	1 000
Počet mandátů	20	15	10

V uvedené tabulce můžeme vidět, jak se přepočítávají hlasy dle D'Hondtovy metody. V případě kraje se 45 zastupiteli by si strana 1 připsala 20 mandátů, strana 2 pak 15 mandátů a strana 3 nejméně tedy 10 mandátů.

¹¹Aktualizace dle Česká republika. O volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. In: 491/2001. 2001, 178/2001, 11002.

¹²Srov. Šaradín, P., *Teorie voleb druhého řádu*, s. 26.

3 Olomoucký kraj:

Olomoucký kraj leží v severní části Moravy a patří do něj okresy: Jeseník, Olomouc, Přerov, Prostějov a Šumperk. Krajský úřad leží ve správním sídle v Olomouci. Kraj se rozkládá na území 5 267 čtverečných kilometrů, nachází se zde k 1.1.2008 397 obcí, má k 1. 1. 2013 636 356 obyvatel¹³ a jeho největším městem je k 1. 1. 2013 Olomouc s 99 471 obyvateli¹⁴.

Olomoucký kraj je bohatý na historické památky, jeho geografický ráz velmi členitý, od nížinné Hané až po hornatý Hrubý Jeseník s druhou nejvyšší horou České republiky.¹⁵

3.1 Krajské volby v Olomouckém kraji:

3.1.1 Krajské volby v Olomouckém kraji 2000:

V historicky prvních krajských volbách v České republice byla vítěznou stranou v Olomouckém kraji Čtyřkoalice, která se sestávala ze stran: Demokratická unie, KDU-ČSL, Občanská demokratická aliance a Unie svobody. Tato strana, jejímž lídrem byl Jan Březina, ve volbách obdržela 24,19% z celkového počtu 167 639 platných hlasů a získala tak 15 zastupitelů. Na druhém místě skončila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 21,14% všech platných hlasů a ziskem 13 mandátů. Lídrem byl Alexander Černý. Na třetím místě skončila Občanská demokratická strana, jejímž lídrem byl Ivan Kosatík, se ziskem 19 % hlasů a získala tak 12 zastupitelů. Na čtvrtém místě se ziskem 16,3% všech platných hlasů skončili Sociální demokraté. Lídrem strany byl Martin Tesařík a strana získala 10 zastupitelů. Zbýlých 5 zastupitelských křesel si mezi sebe rozdělili Nezávislí kandidáti, kteří získali dohromady 9,4% procenta všech platných hlasů. Zklamáním těchto prvních krajských voleb byla volební účast 33,64% oprávněných voličů. Hejtmanem Olomouckého kraje se stal Jan Březina a stál v čele krajské radě ve složení Čtyřkoalice, Občanská demokratická strana a Nezávislí.

¹³ Aktualizace dle Český statistický úřad[online]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/krajenejnovejsi/xm.>> [cit. 2014-3-26]

¹⁴ Aktualizace dle Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_\(1990_2012\)](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_(1990_2012))> [cit. 2014-3-26]

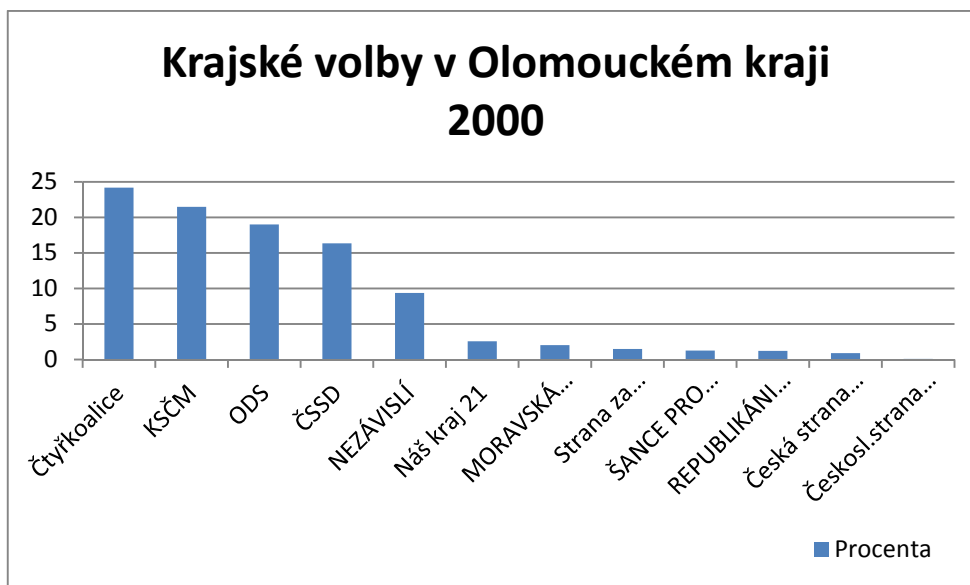
¹⁵ Srov. Šaradín, P., *Atlas voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje 2000, 2004, 2008*, s. 44.

V opozici pak zůstali sociální demokraté společně s Komunistickou stranou Čech a Moravy.¹⁶

Tab. 2 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2000
– Platné hlasy. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).¹⁷

Název strany	Platné hlasy
Občanská demokratická strana	31 828
Nezávislí	15 707
Českosl. strana socialistická	192
Náš kraj 21	4 324
Čtyřkoalice	40 566
Republikáni Miroslava Sládka	2 073
Moravská koalice	3 371
Česká strana národně sociální	1 484
Komunistická str.Čech a Moravy	36 051
Česká str.sociálně demokrat.	27 399
Šance pro Olomoucký kraj	2 115
Strana za životní jistoty	2 529

Graf 1: Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2000 – procentuální podíl.
Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).¹⁸

¹⁶ Srov. Šaradín, P., *Atlas voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje 2000, 2004, 2008*, s. 44.

¹⁷ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20001112> > [cit. 2014-03-26]

¹⁸ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20001112> > [cit. 2014-03-26]

3.1.2 Krajské volby v Olomouckém kraji 2004:

V pořadí druhé krajské volby měly ještě menší volební účast první krajské volby a to 28,44% oprávněných voličů. Vítězem se stala Občanská demokratická strana s volebním lídrem Ivanem Kosátkem, který byl později jmenován i hejtmanem kraje. Strana získala 30,56% všech platných hlasů a obsadila 21 křesel v krajském zastupitelstvu. Na druhém místě skončila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 21,41% všech platných hlasů. Lídrem jejich strany byl stejně jako v roce 2000 Alexander Černý. V zastupitelstvu pak strana obsadila 15 křesel. Třetí největší zastoupení v zastupitelstvu získali Sociální demokraté a to 10 mandátů, díky volební podpoře 15,02% všech platných hlasů. Poslední stranou, která se dostala do zastupitelstva kraje, byli křesťanští demokraté se ziskem 13,72% všech platných hlasů, což stačilo na 9 zastupitelských křesel. Lídrem strany byl Pavel Horák. Stejně jako po volbách v roce 2000, tak i tehdy se Sociální demokraté s Komunistickou stranou Čech a Moravy přesunuli do opozice. Krajská koalice v čele s Ivanem Kosátkem byla založena na spolupráci mezi Občanskou demokratickou stranou a Křesťanskými demokraty.¹⁹

Tab. 3 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2004 – platné hlasy.Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).²⁰

Název strany	Platné hlasy
Str.pro otevřenou společnost	3 408
Moravská demokratická strana	722
Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová	19 865
Unie svobody-Demokratická unie	1 064
Republikáni Miroslava Sládka	510
NEZÁVISLÍ	7 069
Strana zelených	4 055
Občanská demokratická strana	44 229
Koruna Česká (monarchistická strana)	242
Pravý Blok	488
Česká stranasociálně demokrat.	21 745
Evropští demokraté	2 944
SNK sdružení nezávislých	6 454

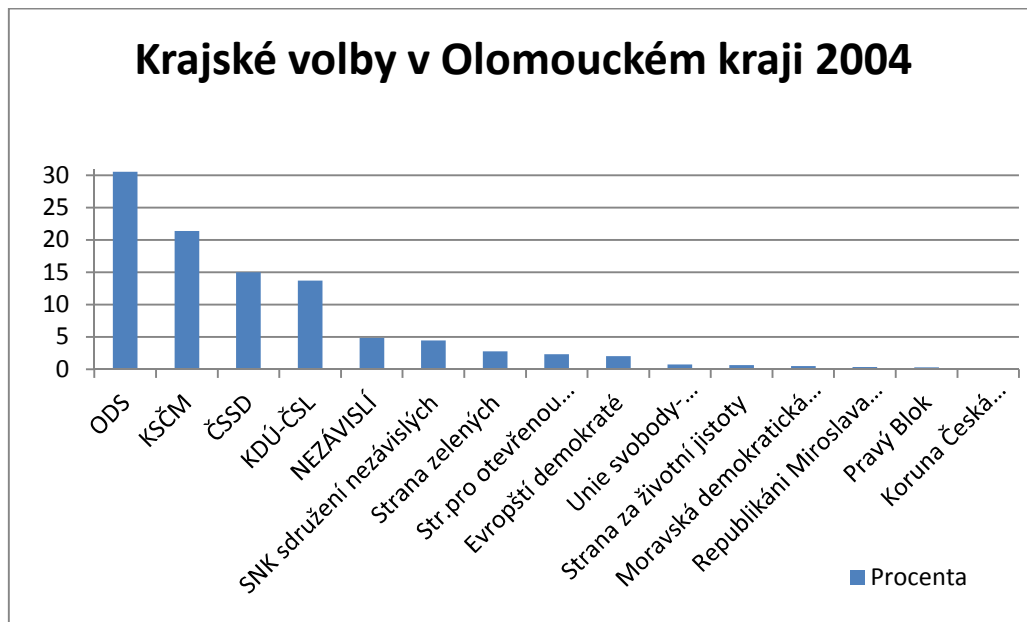
¹⁹Srov. Šaradín, P., *Atlas voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje 2000, 2004, 2008*, s. 28.

²⁰Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20041105> > [cit. 2014-03-26]

Strana za životní jistoty	930
Komunistická strana Čech a Moravy	30 999

Graf 2 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2004 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).²¹

3.1.3 Krajské volby v Olomouckém kraji 2008:

Třetí krajské volby se nesly ve znamení vítězství Sociálních demokratů a také ve zvýšení volební účasti na 38,50% oprávněných voličů. Sociální demokraté získali 39,78% všech platných hlasů a získali tak 27 mandátů. Tento silný výsledek umožňoval sociálním demokratům požadovat i křeslo hejtmana pro svého lídra Martina Tesaříka. Druhý největší počet hlasů obdržela s velkým odstupem Občanská demokratická strana, obsadila tak 13 zastupitelských křesel. Její procentuální zisk byl 20,34% všech platných hlasů. Lídrem kandidátky byl stejně jako v předchozích volbách Ivan Kosatík. Lídrem kandidátky Komunistické strany Čech a Moravy byl Alexander Černý a dovedl stranu, s třetí nejvyšší volební podporou, k zisku 15,82%. Tato podpora straně stačila k zisku 10 křesel v zastupitelstvu. Se ziskem 8,75% se jako poslední strana dostali do zastupitelstva Křesťanští demokraté. Jejich volebním lídrem byl stejně jako v roce 2004 Pavel Horák. Strana obsadila 5 mandátů.²²

²¹ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20041105> > [cit. 2014-03-26]

²² Srov. Šaradín, P., *Atlas voleb do zastupitelstva Olomouckého kraje 2000, 2004, 2008*, s 12.

Hejtmanem Olomouckého kraje po volbách v roce 2008 byl zvolen Martin Tesařík a stál tak v čele většinové koalice mezi Sociálními demokraty, kterým chyběl k vytvoření absolutní většiny jediný mandát, Občanskou demokratickou stranou a křesťanskými demokraty.²³

Tab. 4 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2008
– platné hlasy. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).²⁴

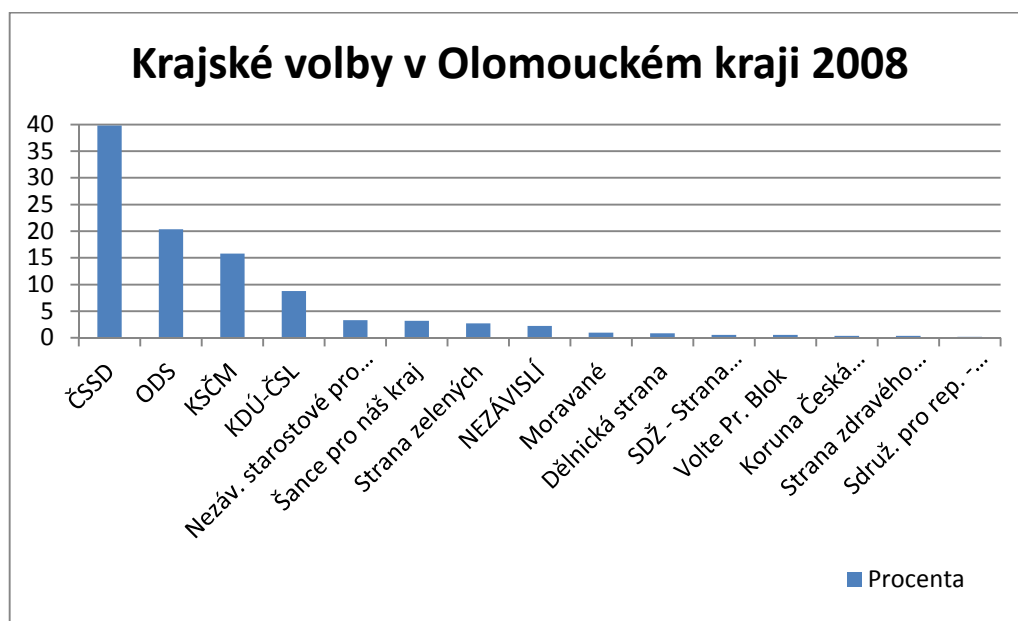
Název strany	Platné hlasy
Komunistická strana Čech a Moravy	30 809
Šance pro náš kraj	6 251
Nezávislí starostové pro kraj	6 475
Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová	17 076
Nezávislí	4 313
Strana zelených	5 341
Moravané	1 834
Strana zdravého rozumu	724
Sdruž. pro republiku - Republ. str. Čsl.	402
SDŽ - Strana důstojného života	1 103
Volte Pr. Blok	1 060
Občanská demokratická strana	39 656
Česká. str. sociálně demokrat.	77 556
Dělnická strana	1 605
Koruna Česká (monarchistická strana)	741

²³ Srov. Eibl, O., aj., *Krajské volby 2008*, s 138.

²⁴ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20081017> > [cit. 2014-03-26]

Graf 3 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2008 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).²⁵

3.1.4 Krajské volby v Olomouckém kraji 2012:

Celkovým vítězem voleb v Olomouckém kraji 2012 se stali sociální demokraté v čele s Jiřím Rozbořilem se ziskem 26,7% všech platných hlasů. V krajském zastupitelstvu pak obsadili 19 křesel. Na druhém místě v počtu získaných hlasů se umístila Komunistická strana Čech a Moravy se ziskem 22,82%. V přepočtu na mandáty to znamenalo obsazení 16 křesel. S 11 % procenty všech platných hlasů se na třetím místě umístila Koalice pro Olomoucký kraj společně se starosty. Lídrem byl Marian Jurečka, který usedl v krajském zastupitelstvu společně s dalšími 7 kolegy. Těsně uniklo třetí místo Občanské demokratické straně, která získala 10,91% všech platných hlasů. Nicméně do zastupitelstva si lídryně Markéta Záleská vezme stejný počet kolegů jako Marian Jurečka. Posledním stranou, která se získala mandáty v zastupitelstvu, byla TOP 09. Koalici sestavili Sociální demokraté společně Komunistickou stranou Čech a Moravy, která si do svého čela zvolila hejtmana Jiřího Rozbořila.²⁶ Do opozičních lavic tak zasedli zastupitelé Koalice pro Olomoucký kraj společně se starosty, Občanské demokratické strany a TOP 09. Do voleb

²⁵ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>> [cit. 2014-03-26]

²⁶ Aktuálně.cz [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.aktualne.cz/wiki/politika/volby/krajske-volby-v-olomouckem-kraji/r-i:wiki:2991/>> [2014-03-27]

v Olomouckém kraji se přihlásilo celkem 18 stran, které si mezi sebe rozdělilo 176 884 platných hlasů, což znamenalo volební účast 35,67% oprávněných voličů.²⁷

Tab. 5 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2012
– platné hlasy. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)²⁸

Název strany	Platné hlasy
Suverenita - Blok JB pro OIK	3 777
Koruna Česká (monarchistická strana)	1 404
Volte Pr.Blok	1 343
Strana Práv Občanů Zemanovci	5 845
Strana soukromníků ČR	366
Moravané	3 406
Národní socialisté-levice 21.stol.	576
Nezávislí	8 767
TOP 09 a Starostové pro Ol.k.	10 905
Komunistická strana Čech a Moravy	40 379
Česká strana sociálně demokratická	47 238
Republ.Strana Čech,Moravy a Slezska	442
Občanská demokratická strana	19 308
Strana svobodných občanů	2 646
Dělnická strana sociální spravedlnosti	1 763
Koalice pro Ol.kr. se starosty	19 459
Nezávislá volba	5 520
Česká pirátská strana	3 740

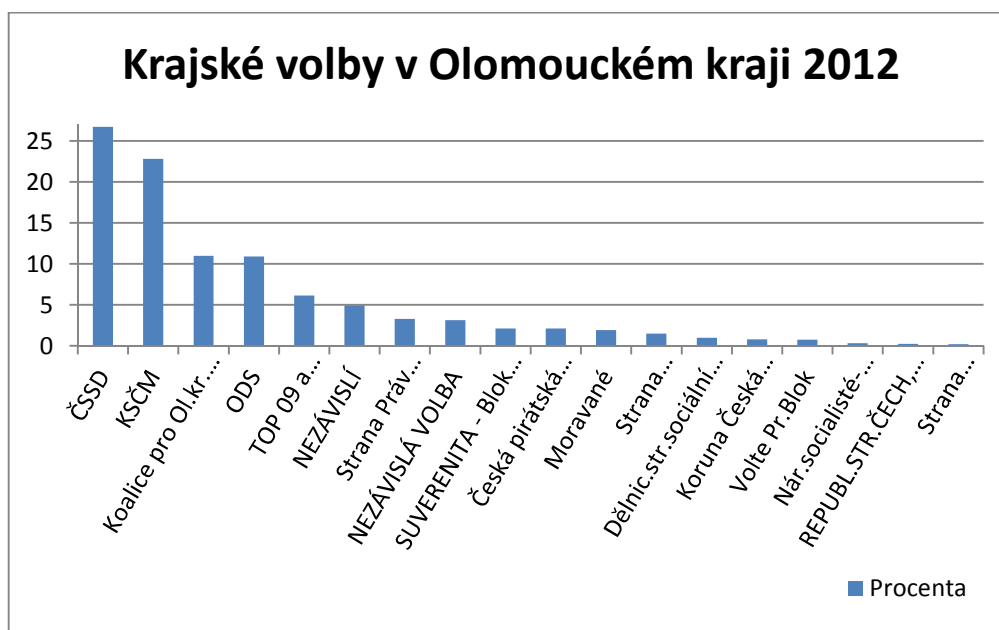
²⁷Idnes.cz [online]. Dostupné z WWW:

< <http://volby.idnes.cz/kraje-2012.aspx?o=11&t=3> > [cit. 2014-03-26]

²⁸Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012> > [cit. 2014-03-26]

Graf 4 Výsledky voleb v Olomouckém kraji 2012 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)²⁹

4 TOP 09:

S podporou Starostů

Obr. 1 Logo TOP 09. Zdroj: TOP 09.³⁰

Hlavními personami v politické straně TOP 09, která vznikla 28. listopadu 2009, jsou její předseda Karel Schwarzenberg a 1. místopředseda Miroslav Kalousek. Název strany odkazuje na motto zakladatelů a to tradice, odpovědnost a prosperita, číslovka 09

²⁹ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012> > [cit. 2014-03-26]

³⁰ TOP 09 [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.top09.cz/dokumenty/logo-a-graficky-manual/> > [cit. 2014-03-26]

pak na rok vzniku strany 2009 a také na revoluční rok 1989. Na politickém prostředí se chce strana pohybovat spíše vpravo a považuje se za konzervativní.³¹

Strana začala vznikat poté, co Miroslav Kalousek spolu s dalšími kolegy vystoupil z KDU-ČSL a ustanovil výbor, který se zabýval vznikem nové strany TOP 09. Miroslav Kalousek se od začátku zaměřil na spolupráci s Karlem Schwarzenbergem, který byl tehdy jmenován jako nestraníkem ministrem zahraničí Stranou Zelených a Petrem Gazdíkem, který byl předsedou hnutí Starostové a Nezávislí. Výboru pro tvorbu nové strany se podařilo vyjednat spolupráci se Starosty a oba subjekty později vystupovali pod stejným jménem TOP 09 s podporou Starostů.³²

Jako nová strana se musela rychle vyprofilovat a použila k tomu tzv. Hodnotové desatero TOP 09

1. TOP 09 je konzervativní stranou respektující vlastenecké ideály svobody, humanismu a právního státu.
2. Politiku chápe jako službu občanovi a chce jí vést jako debatu bez ideologických předsudků.
3. Strana nechce prosazovat svůj program negativní kampaní a chápe svého politického konkurenta jako svého partnera.
4. Strana bude pravdivě pojmenovávat společenské situace a nabízet jejich věcné řešení, i když se bude jednat o nepopulární kroky.
5. Strana bude respektovat zákony a přebírat odpovědnost za své činy a to i z pohledu mravnosti.
6. Strana nebude přijímat příliš deficitní rozpočty, protože se cítí být odpovědná i k budoucím generacím.
7. Strana se bude snažit dosáhnout co možná nejvíce svobodného trhu, kde se budou dodržovat přesně nastolená pravidla.
8. Zasadí se o to, že politici budou více naslouchat nevládním organizacím a komunální politici budou více slyšet v celostátní politice.
9. Podpoří Evropskou unii, aby měla ve světě dostatečně silný a jednotný hlas a podpoří postavení České republiky jako partnera Severoatlantické aliance.

³¹Novinky.cz [online]. Dostupné z WWW: <tema.novinky.cz/top-09> [cit. 2014-03-26]

³²Novinky.cz [online]. Dostupné z WWW: <tema.novinky.cz/top-09> [cit. 2014-03-26]

10. Své hodnoty bude prosazovat na vládní úrovni společně s programově blízkými stranami.³³

4.1 TOP 09 ve volbách do Poslanecké sněmovny 2010:

Pád vlády zapříčiněný vyslovením nedůvěry tzv. Topolánkově vládě v roce 2009 vyústilo v debatu o předčasných volbách. Poslanecká sněmovna se usnesla na konání předčasných voleb a to v říjnu 2009. Nicméně po stížnosti poslance Miloše Melčáka Ústavní soud zrušil tyto předčasné volby a poslanecká sněmovna pak odmítla i další termín v listopadu 2009. Přes tyto peripetie se nakonec rozhodlo, že Češi půjdou k volbám až v řádném květnovém termínu 2010.³⁴

4.1.1 Volební program TOP 09 do Poslanecké sněmovny:

TOP 09 v roce 2010 u voleb do Poslanecké sněmovny představila volební program v několika kapitolách:

1. Rozpočtová odpovědnost - strana chce snižovat státní schodek a zajistit, aby nedocházelo k nepřiměřenému navyšování státního dluhu.
2. Penzijní systém – bude navrhopvat zavedení vícezdrojového financování budoucích důvodu a snažit se motivovat občany k vyššímu vlastnímu spoření na důchod.
3. Zneužívání dávek – zpřísnění trestů a kontrol u tzv. práce na černo, znevýhodnění občanů, kteří o práci přišli vlastní výpovědí, nebo hrubým porušením pracovního řádu.
4. Zdravotnictví – strana se bude snažit zvýšit odpovědnost občanů k preventivním prohlídkám. Dále se bude snažit zefektivnit nastolený systém kontrolou zdravotních pojišťoven.
5. Daně - strana se bude snažit o zjednodušení a zpřehlednění průběhu výběru daní. Dále pak chce zrušit jednotlivé výjimky a udělat tak systém srozumitelnější.
6. Vládní spotřeba – strana se bude snažit po dobu následujících dvou let snížit provozní náklady až o 20 %, pomocí redukcí úředních agend a jejich výdajů.

³³TOP 09 [online]. Dostupné z WWW:

<<http://www.top09.cz/proc-nas-volit/hodnotove-desatero/>> [cit. 2014-03-26]

³⁴Idnes.cz [online]. Dostupné z WWW:

<http://zpravy.idnes.cz/soud-zrusil-rijnove-volby-uznal-melcakovu-stiznost-pci-domaci.aspx?c=A090910_145024_domaci_adb> [cit. 2014-03-26]

7. Podpora exportu – tuto podporu chce zajistit mimo jiné tím, že stanoví přesné datum přijetí eura, které by mělo pomoci proexportně orientované České republice.
8. Zahraniční politika – za základ považuje dobré sousedské vztahy, bude se tedy snažit o jejich podporu a upevňování. To samé pak platí i v rámci Evropské unie a euroatlantické spolupráce.
9. Vláda a Parlament – strana se bude snažit o dosazování lidí na příslušné posty bez ohledu na stranickou příslušnost, ale s důrazem na jejich odbornost a manažerské schopnosti.
10. Boj s korupcí – zavedení systému, kdy se veřejné zakázky všech státních institucí budou zadávat veřejně a výherce bude soutěžit s konkurenty přes on-line aukce.
11. Justice – vzhledem k nezávislosti a velkým pravomocem orgánů justice, také poměrně k tomu navýšit i jejich odpovědnost, aby nedocházelo k zbytečnému protahování soudů apod.
12. Vzdělání – zavedení různých stipendií a studentských úvěrů, umožňující financování všech záležitostí spojených se studiem.
13. Regionální politika – zde bude strana usilovat o zvýšení finanční podpory menších regionů a to především přes změnu zákona o rozpočtovém určení daní.
14. Venkov – zde se chce strana zaměřit na zemědělství a jeho podporu přes Evropskou unii a zvýšit tím konkurenceschopnost českých zemědělců.³⁵

4.1.2 Kandidátní listina TOP 09 při volbách do Poslanecké sněmovny 2010(výběr kandidátů):

- Praha – Karel Schwarzenberg, Stanislav Polčák, Václav Kubata, Daniel Korte, František Laudát
- Středočeský kraj – Miroslav Kalousek, Jiří Besser, Jan Smutný, Luděk Jeništa, Helena Langšádlová
- Pardubický kraj – Pavel Severa, Jaroslav Zedník, Jiří Skalický, Robert Vokáč, Jana Ponocná

³⁵TOP 09 [online]. Dostupné z WWW:

< <http://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2010-do-poslanecke-snemovny.pdf>.> [cit. 2014-03-26]

- Královéhradecký kraj – Leoš Heger, Josef Cogan, Jiří Oliva, Milan Sommer, Miroslav Sazeček
- Liberecký kraj – Václav Horáček, Hana Maierová, Robert Korselt, Martin Půta, Jiří Vosecký
- Ústecký kraj – Jaromír Drábek, Josef Bakeš, Pavel Boček, Petr Liška, Zuzana Faltysová
- Karlovarský kraj – Josef Malý, Petr Zahradníček, Rudolf Chlad, Věra Pechmanová, Jaromír Dvořák
- Plzeňský kraj – Jaroslav Lobkowicz, Marek Ženíšek, Michal Janek, Věra Tomaierová, Jan Fluxa
- Jihočeský kraj – Vlasta Parkanová, Karel Tureček, Zdeněk Bezečný, Vladimír Pavelka, Svatava Kopečková
- Jihomoravský kraj – Anna Putnová, Jan Husák, Jaroslava Schejbalová, Jana Krutáková, Rom Kostřica
- Moravskoslezský kraj – Pavol Lukša, Ludmila Bubeníková, Renáta Witoszová, Václav Mores, Jaroslav Dembinný
- Olomoucký kraj – Jitka Chalánková, Ivo Vykydal, Bořivoj Šarapka, Roman Šťastný, Radek Brázda
- Vysočina – Ladislav Jirků, Vlastimil Bařinka, Horymír Kubíček, Lenka Arnotová, Jiří Blažek
- Zlínský kraj – Petr Gazdík, Evžen Uher, Alena Hanáková, Stanislav Pavelec, Jarmila Číhalová (zpravy.idnes.cz, 24.3.2010)³⁶

Ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010 TOP 09 skončila na třetím místě se ziskem 16,7% všech platných hlasů a 41 poslaneckých mandátů.³⁷

³⁶*Idnes.cz* [online]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kandidatky-do-voleb-v-jednotlivych-krajich-p0d-/domaci.aspx?c=A100323_155713_domaci_abr> [cit. 2014-03-26].

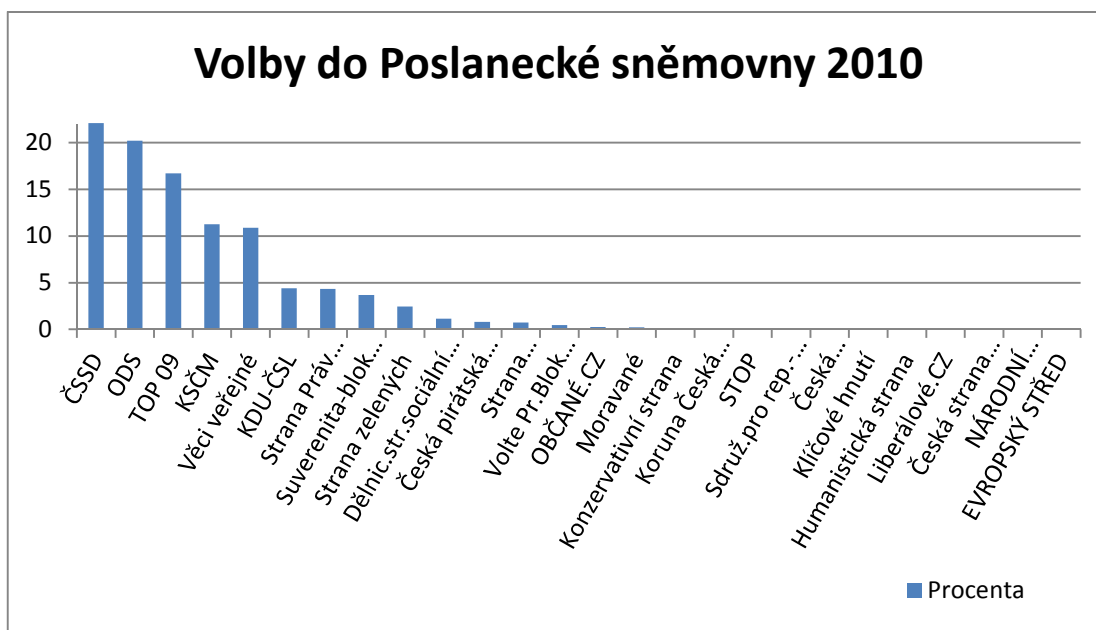
³⁷*Český statistický úřad* [online]. Dostupné z WWW:< <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps>> [cit. 2014-03-26].

Tab. 6 Volby do poslanecké sněmovny 2010. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).³⁸

Strana	Platné hlasy
OBCANÉ.CZ	13 397
Liberálové.CZ	260
Věci veřejné	569 127
Konzervativní strana	4 232
Komunistická strana Čech a Moravy	589 765
Koruna Česká (monarchistická strana)	4 024
Česká strana národně sociální	295
Česká strana sociálně demokrat.	1 155 267
Národní prosperita	186
Sdruž.pro rep.-Republ. str. Čsl.	1 993
Moravané	11 914
Strana Práv Občanů Zemanovci	226 527
STOP	3 155
TOP 09	873 833
Evropský střed	522
Křesťanská a demokratická unie- Československá strana lidová	229 717
Volte Pr.Blok	24 750
Česká strana národ.socialistická	1 371
Strana zelených	127 831
Suverenita-blok J.Bobošíkové	192 145
Humanistická strana	552
Česká pirátská strana	42 323
Dělnická strana sociální spravedlnosti	59 888
Strana svobodných občanů	38 894
Občanská demokratická strana	1 057 792
Klíčové hnutí	1 099

³⁸ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW:< <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps>> [cit. 2014-03-26].

Graf 5 Výsledky voleb do poslanecké sněmovny 2010. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).³⁹

Přestože volby vyhráli Sociální demokraté, jejich předseda Jiří Paroubek neměl dostatečné možnosti pro sestavení levicové vlády, a proto po volbách vznikla tzv. vláda Petra Nečase ve složení: Občanská demokratická strana, TOP 09 a Věci veřejné. TOP 09 obsadila tyto ministerské posty: ministrem zahraničí se stal Karel Schwarzenberg, ministrem financí se stal Miroslav Kalousek, ministrem zdravotnictví se stal Leoš Heger, ministrem kultury Jiří Besser a ministrem práce a sociálních věcí Jaromír Drábek. Do opozičních lavic se posadili Sociální demokraté a Komunistická strana Čech a Moravy.⁴⁰

4.2 TOP 09 v krajských volbách 2012:

Po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2010 a zisku 41 poslaneckých mandátů se TOP 09 dostala do podvědomí českých občanů. Nicméně pro stranu jako takovou se jednalo o první krajské volby a tudíž zde neobhajovala téměř žádné mandáty, vyjma těch, které měla část Starostové. Vítězem těchto voleb se stali levicově orientované strany a to Sociální demokraté a Komunistická strana Čech a Moravy, které zvítězily ve Středočeském kraji, Královéhradeckém kraji, Pardubickém kraji, kraji Vysočina,

³⁹ Český statistický úřad [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps> > [cit. 2014-03-26].

⁴⁰ Vláda.cz [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/petr-necas/prehled-byvalych-clenu-vlady-petra-necase-96390/> > [cit. 2014-03-26]

Jihočeském kraji, Jihomoravském kraji, Moravskoslezském kraji, Zlínském kraji a také v Olomouckém kraji, komunisté pak v Ústeckém kraji a Karlovarském kraji. V libereckém kraji zvítězili Starostové pro Liberecký kraj a v Plzeňském Občanská demokratická strana. Volební účast v roce 2012 byla 36,89% oprávněných voličů.⁴¹

Tab. 7 Výsledky krajských voleb 2012. Strany, které aspoň v jednom kraji získaly nad 5% všech platných hlasů – část 1. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)⁴²

	Středo- český kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Králové- Hradecký kraj
ALTER				6,7			
ČSSD	21,79	27,99	24,89	22,73	16,13	13,05	19,73
HNHRM				9,09			
KDUČSLSZ							
KDU_VPM							12,07
KSČM	20,57	19,37	20,93	22,98	25,26	17,89	19,39
NEZ							
ODS	18,32	12,56	26,48	9,79	9,68	9,26	10,62
S.cz					12,02		
SLK						22,21	
SNKED+NE							
SPOZ		2,17	3,42	2,83	2,32	1,71	2,76
SZ+Změna						16,85	4,09
TOP+STAN	11,71	5	5,5	7,38	4,67	3,52	8,25
VČ							7,69

⁴¹Volby.cz [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps> > [cit. 2014-03-26]

⁴² tamtéž

Tab. 8 Výsledky krajských voleb 2012. Strany, které aspoň v jednom kraji získaly nad 5% všech platných hlasů – část 2. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem)⁴³

	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Jihomoravský kraj	Olomoucký kraj	Zlínský kraj	Moravsko-Slezský kraj	Celkem ČR
ALTER							0,18
ČSSD	21,31	29,26	27,01	26,7	21,73	27,4	23,58
HNHRM							0,24
KDUČSLS				11			0,73
KDU_VP							0,74
KSČM	18,86	19,57	18,65	22,82	16,08	22,78	20,43
NEZ	3,76		2,4	4,95	1,69	5,72	1,68
ODS	10,9	10,29	9,21	10,91	9,49	9,92	12,28
S.cz							0,97
SLK							1,09
SNKED+N		6,38					0,39
SPOZ	5,31	4,26	2,45	3,3	7,21	4,56	3,08
SZ+Změn							1,08
TOP+STA	6,25	5,05	5,86	6,16	10,09	4,32	6,63
VČ							0,47

4.2.1 Celostátní volební program:

Do krajských voleb vstupují strany s různými volebními programy dle krajů. Nicméně strana si pro voliče připravila seznam důvodů proč volit TOP 09, které budou platit pro všechny krajské zastupitele zvolených za její stranu:

1. Strana se zasadí o transparentnost v hospodaření kraje a dále o veřejná zastupitelstva kraje a výborů.
2. Strana bude informovat o všech plánovaných projektech a bude předkládat veškeré potřebné dokumenty spojené s projekty.
3. Zveřejní občanům rozpočet i s vysvětlivkami k jednotlivým závazkům a pohledávkám.
4. Strana bude schvalovat vyrovnané rozpočty a nebude navyšovat dluhy kraje.
5. Díky zveřejnění údajů včetně odměn a platů nejvýše postavených úředníků, strana nepotřebuje velké protikorupční strategie.
6. Strana bude zveřejňovat všechny veřejné zakázky a smlouvy a to včetně všech jejich příloh, dodatků, atd.

⁴³Volby.cz [online]. Dostupné z WWW: < <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps> > [cit. 2014-03-26]

7. Strana nerozkrádá dotace z Evropské unie a bude se snažit o jejich nejefektivnější využití.
8. Strana zveřejní veškerý nemovitý majetek. Případný prodej pak provede přes veřejné obchodní soutěže.
9. Veškeré výdaje nad sto tisíc korun budou zveřejňovány a to včetně všech údajů jako příjemce, datum platby atd.
10. Za každým rozhodnutím bude vždy stát konkrétní odpovědná osoba.

Tím posledním jedenáctým důvodem je závazek, že strana v žádném kraji nevstoupí do koalice, která by se měla opírat o podporu Komunistické strany Čech a Moravy. (www.top09.cz, 11.10.2012)⁴⁴

TOP 09 získala v celorepublikovém pohledu celkem 175 089 platných hlasů, což činilo 6,63 %. Díky tomuto výsledku obsadila v krajských zastupitelstvech 44 křesel. Nejlepší výsledek strana zaznamenala ve Středočeském kraji a to 11,71% a získala tak 10 mandátů. Nejhoršího výsledku dosáhla v Libereckém kraji a to 3,52 % a tak zde neobsadila žádné křeslo. Stejný osud pro stranu nastal i v Moravskoslezském a Ústeckém kraji.⁴⁵

4.3 TOP 09 v krajských volbách v Olomouckém kraji:

Lídrem strany v Olomouckém kraji ve volbách do krajského zastupitelstva v roce 2012 byl Bořivoj Šarapatka a dovedl stranu k zisku 6,16 % procent všech platných hlasů a obsadila tak čtyři zastupitelská křesla. Do zastupitelstva tak usedl Bořivoj Šarapatka, Radek Brázda, Jitka Chalánková, která se probojovala na do zastupitelstva až z 13. místa na kandidátce a jako poslední Blanka Kolečkářová.⁴⁶

⁴⁴TOP 09 [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.top09.cz/volby/archiv/2012-krajska-zastupitelstva/deset-a-jeden-dobry-duvod-proc-volit-kandidaty-top-09-a-starostu-11265.html> > [cit. 2014-03-26].

⁴⁵Český statistický úřad [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>> [cit. 2014-03-26].

⁴⁶ Tamtéž

Tab. 9 Kandidátka TOP 09 v Olomouckém kraji. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).⁴⁷

Poř.	Jméno	Návrh	Poř.	Jméno	Návrh	Poř.	Jméno	Návrh
1	prof. Dr. Ing. Bořivoj Šarapatka, CSc.	TOP 09	20	Jiří Řezníček	STAN	39	Bc. Anežka Faltýnková	TOP 09
2	Mgr. Radek Brázda	STAN	21	Radek Brnka	TOP 09	40	Petr Slovák	STAN
3	Ing. Adolf Jílek	TOP 09	22	František Novák	STAN	41	Ing. Jiří Malina	TOP 09
4	Blanka Kolečkářová	STAN	23	Mgr. Eva Machová	TOP 09	42	Ladislav Števaneka	STAN
5	Ing. Petr Navrátil	TOP 09	24	Ivo Pitner	STAN	43	MUDr. Irena Lenfeldová	TOP 09
6	Vlasta Kočí	STAN	25	Ing. Antonín Navrátil	TOP 09	44	Miluše Stržínková	STAN
7	Leoš Hannig	TOP 09	26	Ing. Tomáš Müller	STAN	45	Ing. Karel Šimša	TOP 09
8	Ing. Michal Tichý	STAN	27	Mgr. Bc. Eva Šrotová	TOP 09	46	Milan Mlateček	STAN
9	Mgr. Dušan Hluzín	TOP 09	28	František Kadlec	STAN	47	Ing. Petr Růčka	TOP 09
10	Ing. Jana Němečková	STAN	29	Bc. Marta Šintáková	TOP 09	48	Ing. Petr Mudra	STAN
11	Ing. Miloš Rubeš	TOP 09	30	Jarmila Stawaritschová	STAN	49	Ing. Tomáš Oplatek	TOP 09
12	Ing. Zdeněk Potužák	STAN	31	RNDr. Aleš Jakubec, Ph.D.	TOP 09	50	Jan David	STAN
13	MUDr. Jitka Chalánková	TOP 09	32	Ing. Vlasta Pichová	STAN	51	Vlasta Zapatová	TOP 09
14	Mgr. Jana Přecechtělová	STAN	33	Iva Hlavsová	TOP 09	52	Jana Gerešová	STAN
15	MUDr. Kateřina Bláhová	TOP 09	34	Mgr. Zdeněk Navrátil	STAN	53	MUDr. Martin Slavík	TOP 09
16	Ing. Libor Halas	STAN	35	Ing. Aleš Matyášek	TOP 09	54	Milena Hesová	STAN
17	Ing. Miloslav Strýček	TOP 09	36	Libor Kašpárek	STAN	55	PaedDr. Antonín Javůrek	TOP 09
18	Antonín Pospíšil	STAN	37	MUDr. Zuzana Sommerová	TOP 09			
19	PhDr. Vladimír Juračka	TOP 09	38	Ladislav Koláček	STAN			

4.3.1 Lídr TOP 09 – Bořivoj Šarapatka:

Bořivoj Šarapatka byl před krajskými volbami poslancem v Poslanecké sněmovně, kde se zapojil do výboru pro životní prostředí jako jeho místopředseda. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Brně a Univerzitu Palackého v Olomouci, kde

⁴⁷ Český statistický úřad [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>> [cit. 2014-03-26].

pokračoval postgraduálním studiem a nyní zde i působí. Profesuru získal na Slovensku v Nitře, přesněji na Slovenské polnohospodářské univerzitě v roce 2005.⁴⁸

Životopis Bořivoje Šarapatky začíná datem narození 1. 7. 1959. Titul Ing. získal studiem na Vysoké škole zemědělské v Brně do roku 1983. Poté se mezi lety 1983-1990 věnoval práci pro ČSVTS Agroplan. Při práci se věnoval i postgraduálnímu studiu na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Na této fakultě se stal odborným asistentem na katedře ekologie a životního prostředí. Při práci na katedře se začal od roku 1992 věnovat i podnikatelské činnosti. Jednalo se o projektovou činnost v investiční výstavbě a to do roku 2005, kdy změnil pole působnosti na Výzkum a vývoj v oblasti přírodních technických věd nebo společenských věd. Titul kandidát věd CSc. získal v roce 1992 na Mendelově zemědělské a lesnické univerzitě v Brně. Mezi lety 1992 a 1994 byl členem představenstva Ekologického investičního fondu, a.s. Na Swedish University of Agricultural Sciences Uppsala vystudoval titul Dr. Mezi lety 2002-2006 byl zastupitelem města Olomouce. Od roku 2010 do 2013 byl poslancem Poslanecké sněmovny PČR, v roce 2012 pak zastupitel Olomouckého kraje, kde působí dodnes. Dodnes také působí jako člen správní rady Bioinstitut, o. p. s.⁴⁹

Bořivoj Šarapatka a jeho politická kariéra se začala tvořit v komunálních volbách v roce 2002, kdy kandidoval jako nezávislý kandidát za Sdružení SZ. Na kandidátce zastával první pozici a byl zvolen v 1. kole. Do krajských voleb poprvé vstoupil v roce 2004 za Stranu Zelených opět jako nezávislý kandidát. Na volební listině obsadil druhou pozici, která mu ale nepomohla ke zvolení. Další neúspěch zažil při volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006, do kterých vstoupil jako nezávislý kandidát za Stranu Zelených. Svůj post zastupitele města Olomouce neobhájil v komunálních volbách 2006, kde kandidoval jako nezávislý kandidát za Koalici SNK, ED, Z. Na úspěch ve volbách si musel počkat až do roku 2010, kdy se dostal Poslanecké sněmovny již za Stranu TOP 09, nicméně jako nezávislý kandidát. Takhle vstupoval ještě do komunálních voleb, kde však neuspěl. Do krajských voleb již vstupoval jako člen TOP 09 a také jako kandidát na hejtmana a měl být dle programu zodpovědný za životní prostředí. Do krajského zastupitelstva se dostal ještě se třemi dalšími kolegy. Poslední

⁴⁸Šarapatka [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.borivoj-sarapatka.cz/uvod/#/zivotopis/> > [cit. 2014-03-26]

⁴⁹Nasipolitici.cz [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/881-borivoj-sarapatka> > [cit. 2014-03-26]

volby, ve kterých kandidoval, byly do Poslanecké sněmovny v roce 2013. Druhé místo na kandidátce mu však úspěch nepřineslo.⁵⁰

4.3.2 Volební program TOP 09 do krajských voleb 2012:

Strana si rozdělila volební program do několika kapitol a ke každé přiřadila kandidáta, který by měl být odpovědný za prosazování svého odvětví:

1. Transparentní hospodaření kraje – Petr Navrátil – bude se zasazovat o průhledné zadávání veřejných zakázek přes veřejné aukce, snížení výdajové stránky krajského úřadu, zveřejnění srozumitelné formy rozpočtu občanům a zveřejňování všech dokumentů z jednání kraje.
2. Doprava – Adolf Jílek – zasadí se o zlepšení nejen silniční infrastruktury, ale i té železniční.
3. Venkov a zemědělství – Radek Brázda – bude podporovat místní zemědělce, podpoří obchod a podnikání na venkově, řádné čerpání dotací z Programu rozvoje venkova a dalších zdrojů a podpora zájmových sdružení.
4. Životní prostředí – Bořivoj Šarapatka – zasadí se o zlepšení územního plánování s ohledem na protipovodňovou ochranu, péče o přírodní území, třídění odpadů i s jejich maximálního využití, výstavbu záchranných parkovacích míst a podporu ekologičtější městské hromadné dopravy,
5. Podnikání a cestovní ruch – Jana Němečková – bojovat proti odlivu vzdělaných občanů z kraje, podpořit nově vznikající malé a střední podniky, navázat spolupráci mezi školami a podniky, podpora informačních technologií k propagaci turistických a kulturních destinací.
6. Školství a sport – Dušan Hluzín – podpora profesního vzdělávání v kraji, vytvoření fondu pro podporu školství, tvorbu koncepce krajské vzdělávací politiky, podpora mládežnických sportovních organizací, modernizace školních sportovních areálů a výstavbu nových cyklostezek a stezek pro in-line bruslení.
7. Kultura – Blanka Kolečkářová – podpora elektronické databáze se všemi kulturními akcemi v kraji, péče o kulturní památky všeho druhu a zajištění jejich ochrany.
8. Zdravotnictví – Jediná kapitola, u které není uvedena konkrétní osoba – podpora preventivních programů, zastavení snižování lůžkových kapacit, zlepšení situace

⁵⁰Nasipolitici.cz [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/881-borivoj-sarapatka> > [cit. 2014-03-26]

zdravotní péče na Jesenicku a zapojení neziskových organizací k následné péči o pacienty.

9. Sociální oblast – Jitka Chalánková – finanční podpora rodinných aktivit, podpora sociálního bydlení pro udržení rodiny a zasadí se o bezbariérový kraj přístupný pro všechny.

Poslední kapitolou je evropská spolupráce, kde se bude strana snažit o znovunavázání spolupráce s Polskem a využít zastoupení Olomouckého kraje v Evropském parlamentu.⁵¹

4.3.3 Volební kampaň TOP 09:

Strana zvolila novou, neozkoušenou kampaň, která se jmenovala Obýváky 2012. Tato kampaň spočívala v tom, že každý občan měl možnost kontaktovat lídra TOP 09, kandidáta na hejtmana a pozvat si ho k sobě domů.⁵²

Obr. 2 Logo kampaně Obýváky 2012.
Zdroj: TOP 09.⁵³

Strana se pak musela bránit i útokům, které na ně vedla především Česká strana sociálně demokratická a to hlavně díky svému působení ve vládě ČR, kdy nesla „spoluvinu“ při tvorbě zákonů.

⁵¹Šarapatka [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.borivoj-sarapatka.cz/galerie/?fotogalerie=1246> > [cit. 2014-03-26]

⁵²Mediaguru.cz [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.mediaguru.cz/2012/09/kampane-letosnich-podzimnich-voleb/#.UzLdTP15OoM> > [cit. 2014-03-26].

⁵³TOP 09 [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.top09.cz/volby/archiv/obyvaky-2012/> > [cit. 2014-03-26]

Obr. 3 Kampaň proti TOP 09 v krajských volbách 2012. Zdroj: Mediaguru.⁵⁴

5 Situace po krajských volbách 2012:

Ihned po volbách začala vyjednávání o budoucí koalici, které iniciovala vítězná strana sociální demokracie. Postupně se potkávala se všemi strany, které získali mandát v krajském zastupitelstvu a to v pořadí, v jakém skončily volby. S TOP 09 se vyjednávací tým sociálních demokratů také potkal, nicméně vyloučil společnou spolupráci v rámci koalice. Navíc dle vyjádření Jiřího Rozbořila, byly jeden dva směry, kterými mohla vzniknout nová koalice a to buď velká koalice sociálních demokratů a komunistů nebo sociální demokraté s občanskými demokraty a Koalicí pro Olomoucký kraj se Starosty.^{55 56}

Po prvních kolech vyjednávání sociální demokracie našla největší programový průnik s komunisty a rozhodla se s nimi uzavřít koalici. Tuto variantu podpořilo i vyjednávání s občanskými demokraty a Koalicí pro Olomoucký kraj se Starosty, kdy by se strana musela spokojit jen se sedmi křesly v krajské radě. Krajská rady se tak skládá

⁵⁴ Mediaguru[online]. Dostupné na WWW: < <http://www.mediaguru.cz/2012/09/kampane-letosnich-podzimnich-voleb/#.UzLe3v15OoO> > [cit. 2014-03-26]

⁵⁵ Aktualizace dle *Olomoucký večerník* [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.vecernikol.cz/co-se-stalo/zpravodajstvi/533-krajske-volby-2012-jednani-o-koalici-ma-jen-dve-cesty> > [cit. 2014-03-26]

⁵⁶ *Parlamentní listy* [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Na-Olomoucku-se-CSSD-vstricane-domlouva-s-KSCM-250002> > [cit. 2014-03-26]

z devíti zástupců sociálních demokratů a dvou zástupců komunistů.⁵⁷ Všechny strany pak respektovaly právo Jiřího Rozbořila na post hejtmana Olomouckého kraje, nicméně při samotném hlasování se opoziční zastupitelé rozhodli hlasovat proti zvolení Jiřího Rozbořila hejtmanem.⁵⁸

5.1 Krajská rada:

TOP 09 nevstoupila do koalice na Olomouckém zastupitelstvu a tudíž neobsadila žádné místo v krajské radě. Ta se pak skládá z jedenácti členů z ČSSD(9) a KSČM(12).

Tab. 10 Obsazení rady Olomouckého kraje. Zdroj: *Olomoucký kraj (upraveno autorem)*.⁵⁹

Pozice	Jméno
hejtman Olomouckého kraje	Ing. Jiří Rozbořil
1. náměstek hejtmana	PhDr. Alois Mačák, MBA
2. náměstek hejtmana	Ing. Michal Symerský
náměstek hejtmana	Mgr. Radovan Rašťaák
náměstek hejtmana	MUDr. Michael Fisher
náměstkyně hejtmana	Mgr. Yvona Kubjátová
náměstek hejtmana	Ing. Zdeněk Švec
neuvolněná členka rady	Mgr. Eva Pavličíková
neuvolněný člen rady	Ing. Pavel Martínek
neuvolněná členka rady	Ivana Dvořáková
neuvolněný člen rady	Bc. Pavel Šoltys, DiS.

V případě nutnosti zástupu hejtmana by se postupovala v tomto pořadí – Alois Mačák, Michal Symerský, Michael Fischer, Radovan Rašťaák, Zdeněk Švec, Yvona Kubjátová.⁶⁰

5.1.1 Kompetence a zodpovědnost jednotlivých uvolněných členů rady:

⁵⁷ Aktualizace dle *Olomoucký deník* [online]. Dostupné na WWW: <http://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/v-olomouckem-kraji-i-bude-vladnou-cssd-s-komunisty-20121022.html> [cit. 2014-03-26]

⁵⁸ *Parlamentní listy* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.parlamentnilisty.cz/kraje/olomoucky/V-Olomouckem-kraji-se-dohodli-socialiste-s-komunisty-Povedou-ho-spolu-250995>> [cit. 2014-03-26]

⁵⁹ *Olomoucký kraj* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-olomoucky.cz/seznam-clenu-rady-olomouckeho-kraje-rok--cl-368.html>> [cit. 2014-03-26]

⁶⁰ *Prostějovský večerník* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.vecernikpv.cz/co-se-stalo/zpravodajstvi/1390-krajska-vlada-zname-obsah-koalicioni-smlouvy>> [cit. 2014-03-26]

- Jiří Rozbořil (ČSSD) – krizové řízení, vnější vztahy, cestovní ruch, investice a evropské projekty, finance
- Alois Mačák (ČSSD) – doprava a silniční hospodářství
- Radovan Rašťaák (ČSSD) – kultura, péče o památky, tělovýchova, sport a volný čas
- Michael Fischer (ČSSD) – zdravotnictví
- Yvona Kubjátová (ČSSD) – sociální věci
- Zdeněk Švec (KSČM) – školství
- Michal Symerský (KSČM) – regionální rozvoj, územní plánování, životní prostředí a zemědělství a majetek⁶¹

5.2 Zvolení kandidátů do zastupitelstva za TOP 09:

Vedle Bořivoje Šarapatky byli do zastupitelstva zvoleni další tři kandidáti. Prvním z nich byl Radek Brázda, který je však členem Starostové a Nezávislý, kteří vstoupili do krajských voleb společně s TOP 09. Radek Brázda vystudoval Ostravskou univerzitu obor dějepis a občanská nauka. Do politického dění vstoupil v roce 1998 na komunální úrovni. Svou práci se vypracoval na starostu města Troubky, kde působil sedm let. V roce 2012 úspěšně z druhého místa na kandidátce vstoupil do krajského zastupitelstva Olomouckého kraje. Do voleb vstupoval s tím, že se bude starat o odvětví zemědělství a venkov.⁶²

Jako třetí se do krajského zastupitelstva dostala kandidátka až z třináctého místa Jitka Chalánková, která kandidovala za TOP 09. Jitka Chalánková narozena 23. 3. 1957 vystudovala Lékařskou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Do politiky vstoupila roku 2004 v krajských volbách za Křesťanskou a demokratickou alianci. V roce 2010 úspěšně kandidovala do Poslanecké sněmovny PČR a to již za TOP 09. Po volbách do krajského zastupitelstva v roce 2012 se ještě rovněž úspěšně dostala do Poslanecké

⁶¹ *Prostějovský večerník* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.vecernikpv.cz/co-se-stalo/zpravodajstvi/1390-krajska-vlada-zname-obsah-koalicioni-smlouvy>> [cit. 2014-03-26]

⁶² *Starostové a nezávislý* [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.starostove-nezavisli.cz/regiony/olomoucky-kraj-1/krajske-volby-2012-1/mgr-radek-brazda-2/>> [cit. 2014-03-26]

sněmovny PČR. Jitka Chalánková vstupovala do voleb se zodpovědností za sociální oblast.⁶³

Jako poslední se do krajského zastupitelstva z kandidátky TOP 09 a Starostové dostala Blanka Kolečkářová, která kandidovala za Starosty. Do krajské politiky vstoupila přes komunální politiku, kdy nejdříve pracovala jako starostka Držovic, kde je známa jako bojovnice za odtržení Držovic od Prostějova. Blanka Kolečkářová vstupovala do krajských voleb 2012 se zodpovědností dle volebního programu za odvětví kultury.⁶⁴

5.3 Důvody neúspěchu TOP 09 v krajských volbách:

Pro stranu se jednalo o první krajské volby, tudíž mohla jenom získat. Nicméně jak uvedl její předseda, nejednalo se o velký úspěch. Důvodů proč tomu tak je bylo hned několik, avšak strana se domnívá, že tím hlavním důvodem byly ne příliš populární vládní reformy, pod kterými byla značnou měrou podepsána.⁶⁵

Na výsledku se mohly projevit i některé kauzy, které stranu provázely, např. koupě „předražených“ letadel CASA, která vyplula na povrch před volbami, nebo i postava Miroslava Kalouska, který je všeobecně spíše negativně vnímán.⁶⁶

Po volbách TOP 09 chtěla vyvodit i důsledky, nicméně z důvodu blížících se voleb do Poslanecké sněmovny nebyl prostor pro personální změny. Spíše se apelovalo na větší pracovní nasazení a také stranického patriotismu.⁶⁷

⁶³Nasipolitici.cz [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/723-jitka-chalankova>> [cit. 2014-03-26].

⁶⁴Starostové a nezávislý [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.starostove-nezavisli.cz/regiony/olomoucky-kraj-1/krajske-volby-2012-1/blanka-koleckarova-4/>> [cit. 2014-03-26]

⁶⁵Česká televize [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/199524-nezrovna-veliky-uspech-komentoval-vysledek-top-09-schwarzenberg/>> [cit. 2014-03-26]

⁶⁶Aktuálně.cz [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.aktualne.cz/wiki/politika/kauza-casa/r~i:wiki:3313/>> [cit. 2014-03-26]

⁶⁷Česká televize [online]. Dostupné na WWW: < <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/199524-nezrovna-veliky-uspech-komentoval-vysledek-top-09-schwarzenberg/>> [cit. 2014-03-26]

Závěr:

Ve své práci se věnuji krajským volbám a TOP 09, zejména pak volebnímu roku 2012. Strana je poměrně mladá, nicméně její přední členové se v politice pohybují delší čas. Hlavní postavy jsou Karel Schwarzenberg (předseda strany), Miroslav Kalousek (1. místopředseda a předseda poslaneckého klubu) a Petr Gazdík (předseda Starostů a nezávislých) Co se týče Olomouckého kraje pak Bořivoj Šarapatka.

Po přečtení práce se čtenář dozvěděl, jak vznikala územní samospráva v podobě krajů, jak je známe dnes, dále pak jakým vývojem prošly jednotlivé strany v průběhu opakujících se voleb a v neposlední řadě informace o TOP 09. O straně v bakalářské práci najdeme informace o jejím vzniku, kdo za stranou stojí, jak chtěla strana zaujmout své voliče a zda se jí to povedlo či ne.

Strana sice nemůže srovnávat jednotlivé krajské volby mezi sebou, ale může se srovnat s volbami do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Z tohoto srovnání je patrný úbytek voličů. Dále by se pak měla zaměřit i na předvolební kampaň, kdy zvolila novou kontaktní kampaň Obýváky 2012 v konzervativním Česku.

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Darat Adam
Instituce:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Analýza volební podpory TOP 09 v krajských volbách 2012 (případová studie Olomouckého kraje)
Název práce v anglickém jazyce:	Analysis of the Top 09 Electoral Support in the Regional Elections 2012 (Case Study of the Olomouc Region)
Vedoucí práce:	Doc. Mgr. Pavel Šaradín, Ph.D.
Počet stran:	45
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2014
Klíčová slova:	krajské volby, TOP 09, Olomoucký kraj, předvolební kampaň, volební program, volební účast
Klíčová slova v anglickém jazyce:	regional elections, Top 09, Olomouc region, election campaign, election program, electoral participation

Bakalářská práce se zabývá krajskými volbami a TOP 09. V první části je popsán vznik samosprávy a krajských voleb. Výsledky jednotlivých volebních let jsou pak porovnány v tabulkách a grafech. V dalších částech se práce zabývá politickou stranou TOP 09 a jejími volebními výsledky, kampaní a volebním programem.

The bachelor thesis deals with regional elections and TOP 09. First part describes establishment of establishment of self-government and regional elections. The results of each election years are compared in tables and charts. In other parts thesis deals with political party TOP 09 and it selection results, campaign and election program.

Seznam obrázků

Obr. 1 Logo TOP 09. Zdroj: TOP 09.....	19
Obr. 2 Logo kampaně Obýváky 2012. Zdroj: <i>TOP 09</i>	32
Obr. 3 Kampaně proti TOP 09 v krajských volbách 2012. Zdroj: <i>Mediaguru</i>	33

Seznam tabulek

Tab. 1 Přepoččet hlasů dle D'Hondtovy metody. (vlastní zpracování).....	11
Tab. 2 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2000 – Platné hlasy. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	13
Tab. 3 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2004 – platné hlasy. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	14
Tab. 4 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2008 – platné hlasy. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	16
Tab. 5 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2012 – platné hlasy. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	18
Tab. 6 Volby do poslanecké sněmovny 2010. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	24
Tab. 7 Výsledky krajských voleb 2012. Strany, které aspoň v jednom kraji získaly nad 5% všech platných hlasů – část 1. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	26
Tab. 8 Výsledky krajských voleb 2012. Strany, které aspoň v jednom kraji získaly nad 5% všech platných hlasů – část 2. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	27
Tab. 9 Kandidátka TOP 09 v Olomouckém kraji. Zdroj: <i>Český statistický úřad (upraveno autorem)</i>	29
Tab. 10 Obsazení rady Olomouckého kraje. Zdroj: <i>Olomoucký kraj (upraveno autorem)</i> . Chyba! Záložka není definována.	

Seznam grafů

Graf 1: Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2000 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).	Chyba! Záložka není definována.
Graf 2 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2004 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).	15
Graf 3 Výsledky krajských voleb v Olomouckém kraji 2008 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).	17
Graf 4 Výsledky voleb v Olomouckém kraji 2012 – procentuální podíl. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).....	19
Graf 5 Výsledky voleb do poslanecké sněmovny 2010. Zdroj: Český statistický úřad (upraveno autorem).	25

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

Atlas voleb do Zastupitelstva Olomouckého kraje 2000, 2004 a 2008. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 63 s. ISBN 978-802-4423-005.

BAUN, Michael, Jiří LACH, James T. LAPLANT a Dan MAREK. *Politologica* 3. 1. vyd. Olomouc, 2005, s. 129-144. ISBN 80-244-0886-4.

COGAN, Rudolf, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Krajské zřízení: od počátků státu po současnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004, 440 s. *Srovnávací politologie*, sv. 10. ISBN 80-735-7041-6.

EIBL, Otto, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Krajské volby 2008: od počátků státu po současnost*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009, 175 s. *Srovnávací politologie*. ISBN 978-807-3251-871.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007, 570 s. ISBN 978-80-7106-906-5.

KUNŠTÁT, Daniel, Ladislav MRKLAS a Jan DOBEŠ. *Krajské volby 2008: od počátků státu po současnost*. 1. vyd. Praha: CEVRO Institut, 2008, 191 s., [8] s. obr. příl. *Srovnávací politologie*, sv. 10. ISBN 978-80-87125-10-6.

ŠARADÍN, Pavel. *Teorie voleb druhého řádu a možnosti jejich aplikace v České republice: od počátků státu po současnost*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 161 s. *Srovnávací politologie*, sv. 10. ISBN 978-80-244-1876-6.

Internetové zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ. *Kauza CASA* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/politika/kauza-casa/r~i:wiki:3313/>

AKTUÁLNĚ.CZ. *Krajské volby 2012 v Olomouckém kraji* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/politika/volby/krajske-volby-v-olomouckem-kraji/r~i:wiki:2991/>

ČESKÁ TELEVIZE. *"Ne zrovna veliký úspěch", komentoval výsledek TOP 09 Schwarzenberg* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/199524-ne-zrovna-veliky-uspech-komentoval-vysledek-top-09-schwarzenberg/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/krajenejnovejsi/xm>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_\(1990_2012\)](http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/pocet_obyvatel_v_obcich_olomouckeho_kraje_k_31_12_(1990_2012))

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev krajů* [online]. 2000 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2000/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev krajů* [online]. 2004 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2004/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20041105>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev krajů* [online]. 2008 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2008/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20081017>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do zastupitelstev krajů* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/kz2012/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20121012>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps>

IDNES.CZ. *Zvolení zastupitelé* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/kraje-2012.aspx?o=11&t=3>

IDNES.CZ. [online]. 2009 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: Soud zrušil říjnové volby, uznal Melčákovu stížnost

IDNES.CZ. *Přehledně: Kandidátky do voleb v jednotlivých krajích* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prehledne-kandidatky-do-voleb-v-jednotlivych-krajich-p0d-/domaci.aspx?c=A100323_155713_domaci_abr

MEDIAGURU. *Kampaně letošních podzimních voleb* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.mediaguru.cz/2012/09/kampane-letosnich-podzimmnich-voleb/#.UzP7yah5PIJ>

NASIPOLITICI.CZ. *Prof. Ing. Dr. Bořivoj Šarapatka, CSc* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/881-borivoj-sarapatka>

NASIPOLITICI.CZ. *Mudr. Jitka Chalánková* [online]. 2009 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/723-jitka-chalankova>

NOVINKY.CZ. *TOP 09* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: tema.novinky.cz/top-09

OLOMOUCKÝ VEČERNÍK. *KRAJSKÉ VOLBY 2012: Jednání o koalici má jen dvě cesty...* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.vecernikol.cz/co-se-stalo/zpravodajstvi/533-krajske-volby-2012-jednani-o-koalici-ma-jen-dve-cesty>

OLOMOUCKÝ KRAJ. *Seznam členů Rady Olomouckého kraje (ROK)* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.kr-olomoucky.cz/seznam-clenu-rady-olomouckeho-kraje-rok--cl-368.html>

PARLAMENTNÍLISTY.CZ. *Na Olomoucku se ČSSD vstřícně domlouvá s KSČM* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Na-Olomoucku-se-CSSD-vstricane-domlouva-s-KSCM-250002>

PARLAMENTNÍLISTY.CZ. *V Olomouckém kraji se dohodli socialisté s komunisty. Povedou ho spolu* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/kraje/olomoucky/V-Olomouckem-kraji-se-dohodli-socialiste-s-komunisty-Povedou-ho-spolu-250995>

PROSTĚJOVSKÝ VEČERNÍK. *Krajské vláda: Známe obsah koaliční smlouvy!* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.vecernikpv.cz/co-se-stalo/zpravodajstvi/1390-krajska-vlada-zname-obsah-koalicni-smlouvy>

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. *Mgr. Radek Brázda* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.starostove-nezavisli.cz/regiony/olomoucky-kraj-1/krajske-volby-2012-1/mgr-radek-brazda-2/>

STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. *Blanka Kolečkářová* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.starostove-nezavisli.cz/regiony/olomoucky-kraj-1/krajske-volby-2012-1/blanka-koleckarova-4/>

ŠARAPATKA, Bořivoj. *Životopis prof. Dr. Ing. Bořivoje Šarapatky, CSc.* [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.borivoj-sarapatka.cz/uvod/#/zivotopis/>

ŠARAPATKA, Bořivoj. *Galerie* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.borivoj-sarapatka.cz/galerie/?fotogalerie=1246>

TOP 09. *Logo a grafický manuál* [online]. 2014 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/dokumenty/logo-a-graficky-manual/>

TOP 09. *Hodnotové desatero TOP 09* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/hodnotove-desatero/>

TOP 09. *Volební program* [online]. 2010 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2010-do-poslanecke-snemovny.pdf>

TOP 09. *Deset a jeden dobrý důvod, proč volit kandidáty TOP 09 a Starostů* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/volby/archiv/2012-krajska-zastupitelstva/deset-a-jeden-dobry-duvod-proc-volit-kandidaty-top-09-a-starostu-11265.html>

TOP 09. *Obýváky 2012* [online]. 2012 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/volby/archiv/obyvaky-2012/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Přehled členů vlády Petra Nečase* [online]. 2013 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2010-cr/petr-necas/prehled-byvalych-clenu-vlady-petra-necase-96390/>